

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA TA'LIM SIFATI MONITORINGINI TASHKIL ETISHNING BOSHQARUV MEXANIZMLARI

Buxoro viloyati Kogon shahar 3-Sonli DMTT direktori
Shomuradova Nasima Izatullayevna

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifati monitoringini tashkil etishning boshqaruv mexanizmlari yoritilgan. Monitoringning ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati, rejalashtirish, nazorat, tahlil va raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari tahlil qilingan.

Аннотация. В статье рассматриваются механизмы управления мониторингом качества образования в системе дошкольного образования. Проанализированы вопросы планирования, контроля, анализа и использования цифровых технологий для повышения качества образования.

Abstract: The article discusses management mechanisms for organizing educational quality monitoring in preschool education. The role of planning, control, analysis, and digital technologies in improving educational quality is highlighted.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ta'lim sifati, monitoring, boshqaruv mexanizmlari, pedagogik nazorat, raqamli texnologiyalar, ta'lim samaradorligi.

Ключевые слова: дошкольное образование, качество образования, мониторинг, механизмы управления, педагогический контроль, цифровые технологии, эффективность образования.

Keywords: preschool education, educational quality, monitoring, management mechanisms, pedagogical control, digital technologies, educational effectiveness.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim sifatini ta'minlash va uning samaradorligini oshirishda monitoring tizimi muhim ahamiyat kasb etadi. Monitoring orqali ta'lim jarayonining holati muntazam o'rganiladi, mavjud muammolar aniqlanadi va ularni bartaraf etish bo'yicha boshqaruv qarorlari qabul qilinadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifati monitoringini samarali tashkil etish rahbarning boshqaruv kompetensiyalariga, pedagogik jamoaning hamkorligiga hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish darajasiga bog'liq. Shu bois direktorning boshqaruv faoliyati va ta'lim jarayonini muvofiqlashtirish mexanizmlari ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. *Direktorning asosiy vazifasi faqatgina ma'muriy ishlarni yuritish bilan cheklanib qolmaydi, balki pedagogik jarayonlarni ilmiy asosda tashkil etish, ta'lim sifatini doimiy monitoring qilish, pedagoglar faoliyatini yo'naltirish hamda jamoani yagona maqsad sari birlashtirishdan iboratdir. Shu bilan birga, u ta'lim muassasasida sog'lom psixologik*

muhitni shakllantiruvchi, innovatsion g'oyalarni qo'llab-quvvatlovchi va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etuvchi yetakchi shaxs sifatida faoliyat yuritadi. Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim jarayonini samarali muvofiqlashtirish pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi, metodik tayyorgarligi hamda rahbarning liderlik va boshqaruv qobiliyatiga bevosita bog'liqdir. Shu sababli direktor tomonidan qo'llaniladigan boshqaruv mexanizmlarini ilmiy asosda o'rganish, ularni amaliyotga tatbiq etish va takomillashtirish bugungi kun talablaridan biridir.

Zamonaviy rahbar nafaqat ma'muriy boshqaruvni amalga oshiruvchi shaxs, balki innovatsion g'oyalarni joriy etuvchi, pedagoglarni qo'llab-quvvatlovchi va ta'lim muhitini rivojlantiruvchi lider sifatida faoliyat olib borishi lozim. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda direktorning boshqaruv mahorati muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy boshqaruv tizimi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va strategik boshqaruv mexanizmlaridan foydalanishni talab etmoqda. Shu sababli direktor o'rinbosarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi faoliyatini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ta'lim sifati monitoringi – bu ta'lim jarayonining holatini muntazam kuzatish, tahlil qilish, baholash va natijalar asosida rivojlantirishga qaratilgan boshqaruv faoliyatidir. Monitoringning asosiy maqsadi ta'lim sifati oshirish va pedagogik faoliyat samaradorligini ta'minlashdan iborat.

Monitoring – bu ta'lim jarayonini muntazam kuzatish, natijalarni baholash va rivojlantirishga qaratilgan tizimli faoliyatdir. Maktabgacha ta'limda monitoringning asosiy vazifasi tarbiyalanuvchilarning rivojlanish dinamikasini aniqlash, pedagoglar faoliyatini baholash hamda ta'lim muhiti sifati o'rganishdan iborat.

Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifati monitoringini tashkil etishning boshqaruv mexanizmlari pedagogik jarayonni takomillashtirishning muhim omili hisoblanadi. Monitoring orqali olingan ma'lumotlar ta'lim sifati baholash, muammolarni aniqlash va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini beradi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida monitoring tizimini rivojlantirish maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sifat menejmentini takomillashtirishning muhim sharti hisoblanadi.

Bunday o'quv mashg'ulotlari bolalarda katta qiziqish uyg'otib, o'yin davomida ortiqcha zo'riqishlarsiz mantiqiy hamda ijodiy fikrlash rivojlanadi, ijtimoiy faollik va axloq me'yorlariga rioya qilish ko'nikmalari tarbiyalanadi, tabiiy va ijtimoiy muhit to'g'risidagi tasavvurlari tartibga solinadi va tushunchalarni to'g'ri shakllanishi ta'minlanadi. Ta'limning turli bosqichlarida davlat ta'lim standarti ta'lim faoliyati natijalari standarti sifatida qaraladi – ma'lum bir tarixiy davrda ma'lum bir jamiyat uchun zarur bo'lgan ta'limning mos yozuvlar darajasi; ta'lim standarti, ta'lim to'g'risidagi tegishli hujjatlarni olish uchun shaxs tomonidan erishish kerak bo'lgan daraja. Maktabgacha ta'limda davlat ta'lim standarti ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun shartsharoitlarning standartidir. Maktabgacha ta'limning vaqtinchalik standartiga muvofiq, maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maqsadi va natijasi ta'lim jarayonini amalga oshirish uchun sharoit yaratishdir. Ta'lim sifatini boshqarish (ta'lim sifati menejmenti) ta'limni boshqarishning umumiy tuzilmasi tarkibiga kiradi. Bunda ta'lim sifati menejmenti rahbarning yakkaboshchiligi hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan va amalda o'z samaradorligini ko'rsatgan boshqarishning chiziqli tuzilmasini inkor etmaydi. O'z o'rnida, sifat menejmentining joriy etilishi umumiy boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi – ta'lim muassasasi rahbari, xodimlari va manfaatdor jamoat tashkilotlari vakillari o'rtasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Vazifalarning bajarilish ketma-ketligi, vazifalarning o'zi, bajarish yo'llari, alohida usul va xarakatlarning batafsil tartibi, ta'lim sifatini ta'minlovchi asos sifatida, qabul qilingan boshqaruv qarorlarining samarali ijrosini kafolatlaydi.

Ta'lim sifati monitoringini tashkil etishda bir qator boshqaruv mexanizmlaridan foydalaniladi.

Birinchi mexanizm – **rejalashtirish mexanizmi**. Unda monitoring maqsadlari, vazifalari, mezonlari va muddatlari belgilanadi. To'g'ri rejalashtirilgan monitoring jarayoni natijalarning aniqligi va ishonchliligini ta'minlaydi.

Ikkinchi mexanizm – **nazorat va tahlil mexanizmi**. Ushbu mexanizm orqali mashg'ulotlar sifati, pedagoglarning kasbiy mahorati hamda bolalar rivojlanish darajasi o'rganiladi. Olingan ma'lumotlar tahlil qilinib, mavjud muammolar aniqlanadi.

Uchinchi mexanizm – **motivatsiya mexanizmi**. Monitoring natijalariga ko'ra ilg'or pedagoglarni rag'batlantirish, ularga metodik yordam ko'rsatish va tajribalarini ommalashtirish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

To'rtinchi mexanizm – **raqamli monitoring tizimi**. Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish monitoring jarayonini tezkor va samarali tashkil etish imkonini beradi. Elektron platformalar orqali ma'lumotlarni yig'ish, saqlash va tahlil qilish boshqaruv faoliyatining samaradorligini oshiradi.

Monitoring natijalari asosida qabul qilingan boshqaruv qarorlari pedagogik faoliyatni takomillashtirish, metodik xizmat sifatini yaxshilash va tarbiyalanuvchilarning rivojlanish ko'rsatkichlarini oshirishga xizmat qiladi.

Mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, bolalarga sifatli ta'lim-tarbiya berish hamda zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayonda maktabgacha ta'lim tashkiloti direktor o'rinbosarining faoliyati alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki direktor o'rinbosari pedagogik jarayonni muvofiqlashtiruvchi, metodik ishlarni tashkil etuvchi hamda ta'lim sifati monitoringini olib boruvchi asosiy boshqaruv subyektlaridan biri hisoblanadi. Hozirgi davrda an'anaviy boshqaruv usullaridan innovatsion boshqaruv tizimiga o'tish zarurati ortib bormoqda. Innovatsion boshqaruv pedagogik jarayonni yangi metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va interaktiv yondashuvlar asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Shu bois direktor o'rinbosarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifati monitoringini tashkil etishning boshqaruv mexanizmlari ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Rejalashtirish, nazorat, tahlil, motivatsiya va raqamli texnologiyalardan foydalanish monitoring tizimining samaradorligini ta'minlaydi. Monitoring natijalaridan oqilona foydalanish pedagogik jarayonni takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish hamda maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini

rivojlantirishga xizmat qiladi. Maktabgacha ta'lim tizimida direktorning ta'lim jarayonini muvofiqlashtirishdagi boshqaruv mexanizmlari ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Rejalashtirish, monitoring, metodik boshqaruv, kommunikativ va innovatsion boshqaruv mexanizmlaridan samarali foydalanish pedagogik jarayonlarning samaradorligini ta'minlaydi.

Shu sababli direktorlarning boshqaruv kompetensiyasi, liderlik qobiliyati va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini muntazam rivojlantirish bugungi maktabgacha ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi me'yoriy hujjatlari.
3. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi 2022.
4. Tolipov O., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2019.
5. Ishmuhammedov R. "Innovatsion pedagogik texnologiyalar". – Toshkent, 2020. R. Ishmuhammedov, M. Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Ta'lim tizimi hodimlari metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) – T: 2013.
6. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya,